

- дерегуляція підприємницької діяльності та спрощення умов ведення бізнесу;
- реформування економіки з метою проведення прозорої приватизації;
- підвищення ефективності бюджетного процесу як на загальнодержавному, так і на регіональному рівнях;
- максимізація зусиль щодо збалансування державних фінансів шляхом удосконалення податкової системи та реформи міжбюджетних відносин;
- посилення реформ фінансового і банківського секторів та подальший їх ефективний розвиток;
- подолання корупції тощо;
- розроблення й прийняття Закону України «Про зовнішній державний борг» та подальший контроль за виконанням його норм;
- розроблення стратегії управління зовнішнім державним боргом та припинення практики внесення змін після отримання позик;
- подолання корупції у вищих органах влади, котра є одним з гальмівних чинників у наданні позик міжнародними кредиторами.

Література:

1. Сич Н.О. Світовий досвід як векторний орієнтир в управлінні зовнішнім державним боргом. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України*. Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ». 2013. Вип. 37. С.350-358.

2. Бруслиновська І.В., Матвійчук В.І. Державний борг України: причини виникнення та шляхи його скорочення. *Вісник студентського наукового товариства*. ДонНУ. 2016. Т.2. С.192-196.

3. Лещенко О.С. Критерії визначення оптимального обсягу золотовалютних резервів. *Управління розвитком*. 2010. № 12 (88). С.124-126.

4. Розвиток бюджетного процесу в умовах економічних перетворень : монографія / С.І. Юрій, В.Г. Дем'янишин, О.П. Кириленко та ін. ; за ред. С.І. Юрія, В.Г. Дем'янишина. Тернопіль : Економічна думка, 2012. 376 с.

Линник Михайло Васильович
ст. гр. Фмнв-21, ТНЕУ

Русін Віктор Миколайович
к.е.н., доцент кафедри фінансів ім. С.І. Юрія ТНЕУ

НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ БОРГОВИМ ПОРТФЕЛЕМ ДЕРЖАВИ

Управління боргом – складний аспект державного управління й економічної політики, оскільки передбачає сумісну роботу декількох міністерств та відомств. Його мета – допомогти Урядові здійснювати свої зобов'язання щодо погашення внутрішнього й зовнішнього боргу без створення у майбутньому проблем в сфері платіжного балансу й державного бюджету. Державний борг можна розглядати із двох позицій, з одного боку, державне запозичення сприяє економічному зростанню, з іншого – борг збільшує навантаження на державний бюджет. Тому перед урядом кожної країни постає завдання віднайти оптимальне співвідношення між інвестиціями, економічним зростанням й внутрішніми та зовнішніми запозиченнями. Державний борг є предметом дослідження багатьох учених. Важливий внесок у дослідження проблеми державного боргу зробили Т. Вахненко, В. Дудченко, Н. Зражевська, О. Карапетян, В. Козюк, В. Корнєв, Н. Кравчук, Г. Кучер, І. Лютий, М. Макаренко, Л. Новосад, Г. Осадчий та інші.

Політика управління державним боргом є обов'язковим компонентом здійснюваної фінансової політики та важливою складовою процесів макроекономічного регулювання. Стратегічна мета управління державним боргом – забезпечення необхідними обсягами ліквідних коштів загального державного управління та мінімізації витрат, пов'язаних з ризиками, погашенням та обслуговуванням державного боргу; створення передумов макроекономічної стабільності у коротко- та довготерміновому періодах [1].

Ефективне управління державним боргом як у розвинених, так і в країнах, що економічно розвиваються, здійснюється в загальному руслі економічної політики уряду. В процесі управління державним боргом враховується економічна і політична ситуація в країні, рівень інфляції, ділова активність, інвестиційний клімат, стан фінансово-економічної безпеки країни, з урахуванням кон'юнктури зовнішніх ринків, розвиток інноваційного середовища та ін.

Дослідження стану державного боргу в Україні засвідчує існування цілої низки проблем, що негативно впливають на розвиток нашої країни. Серед них можна виокремити дві основних:

1. Швидке зростання обсягів державного боргу як за абсолютною величиною, так й відносно до ВВП країни.

2. Неоптимальна структура боргу з переважанням зовнішньої заборгованості у структурі державного боргу й значним розміром гарантованого державою боргу [2].

Впродовж останніх чотирьох років спостерігається тенденція перевищення граничних меж боргових показників, передбачених чинним українським законодавством. Хронічне зростання державного боргу зумовлено впливом та первинного дефіциту бюджету, покриття якого здійснювалось за рахунок запозичень. Небезпечним викликом фінансовій безпеці упродовж останніх років став зростаючий борговий тиск на державний бюджет за рахунок збільшення платежів на виконання зобов'язань за державним боргом. Особливо критичним для боргової стійкості є зростання сукупних боргових платежів в середньостроковій перспективі, що значною мірою може спровокувати кризу неплатоспроможності держави: за попередніми даними в 2019 р. їх загальний обсяг перевищуватиме 339 млрд грн, а в 2020 р. – 341 млрд грн. [3].

Зберігається тенденція щодо утримання відсоткового ризику як показника підвищення вартості боргу оскільки зміни відсоткових ставок боргу як у національній, так і в іноземній валюті є чинником впливу на вартість обслуговування боргу як відносно нових випусків при рефінансуванні боргу із фіксованою ставкою, так й для боргу із плаваючою ставкою на дати перегляду ставок. Використання значних обсягів зобов'язань із плаваючою ставкою свідчить про необхідність більш зважених підходів в борговій політиці стосовно вибору типу боргових інструментів й відображає рівень ризику зростання майбутніх витрат на його обслуговування.

Розпочаті в Україні структурні реформи за фінансової й технічної підтримки ЄС, МВФ й інших міжнародних організацій сприяли її частковій посткризовій макроекономічній стабілізації із поступовим відновленням економічного зростання в 2016 р. на рівні 2,3 % та продовженням такої тенденції й у поточному році [4].

Однак зауважимо, що необхідними умовами для стійкого економічного зростання й підвищення рівня національної безпеки є посилення дієвості боргової політики держави, що передбачає прийняття комплексних заходів щодо бюджетного коригування, зниження ключових боргових показників до безпечних меж й побудові альтернативних напрямків управління борговим портфелем держави, а саме :

- виконання норм середньострокової Стратегії управління державним боргом на 2018-2020 рр.;

- встановлення обмежень на запозичення у іноземній валюті на внутрішньому ринку через відповідні зміни в Бюджетному кодексі, а також загального рівня зовнішнього боргу не вище 50 % із метою скорочень валютного ризику;

- оптимізація нормативно-правового регулювання стосовно індикаторів боргової безпеки й їх граничних показників, а саме закріплення на законодавчому рівні поетапного переходу до показника співвідношення боргу до ВВП в розмірі 40 % (що є економічно обґрунтованим);

- посилення координації дій державних органів в сфері фінансової політики, зокрема Міністерства фінансів України й Національного банку України у частині узгодження планів, передусім відносно прийнятного рівня інфляції й дефіциту державного бюджету;

- розробка механізмів ревізій щодо цільового використання фінансових ресурсів, отриманих в рамках державних запозичень;

- посилення якості планування й рівня відповідальності за формування показників надходження коштів від приватизації державного майна, зменшення впливу на збільшення дефіциту державного бюджету й підвищення рівня прозорості системи державних фінансів;

- збільшення прямих іноземних інвестицій як альтернативи нарощуванню запозичень шляхом покращення інвестиційного клімату в Україні;

- забезпечення покращення показника співвідношення гарантованого та державного боргу України до рівня 10 % в 2021 р. (в рамках задекларованих показників Меморандуму про економічну та фінансову політику між Україною і МВФ, Міністерства фінансів України, Угоди про асоціацію Україна-ЄС) шляхом усунення недосконалості норм вітчизняного законодавства щодо переліку квазіфіскальних операцій й їх ідентифікації згідно вимог МВФ;

- створення захисних механізмів під час надання державних гарантій в відповідності Стратегії управління державними фінансами на 2017-2021 рр.

Література:

1. Заверуха, І. Б. Проблеми правового регулювання державного боргу України : дис. ... доктора юрид. наук : спец. 12.00.07. Львів, 2007. 445 с.
2. Федосов В. Фінансова реструктуризація в Україні: проблеми і напрями : [монографія] К. : КНЕУ, 2002. 387 с.
3. Інститут стратегічних та соціально-економічних досліджень. Офіційний сайт. URL: <http://www.ibser.org.ua>.
4. Волкова О.Г. Моніторинг боргових ризиків України. - European Journal of Economics and Management, 2017. №1. С.20-29.

Машманюк Мар'яна Анатоліївна

ст. гр. ФМНВ-21, ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент Самольотов П.В.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВ ВОДОПОСТАЧАННЯ ТА ВОДОВІДВЕДЕННЯ

Фінансові ресурси підприємств водопостачання та водовідведення – це сукупність джерел грошових коштів, які сформовані під час реалізації економічних відносин суб'єктів господарювання та місцевих органів, та використовуються на задоволення потреб фінансово-господарської діяльності, модернізацію інфраструктури, забезпечення високої якості послуг [1].

Процес формування і використання фінансових ресурсів підприємств водопостачання та водовідведення має свої особливості. У момент їх створення єдине джерело фінансових ресурсів – статутний капітал. Кошти статутного капіталу вкладають в основні засоби та оборотні кошти підприємства.

Структура фінансових ресурсів водопровідно-каналізаційного підприємства представлена власними, залученими та позиченими коштами. Власні фінансові ресурси – кошти, якими володіє підприємство на правах власності чи господарського віддання та використовуються на власний розсуд згідно статутних умов (доходи, прибуток, амортизаційні відрахування). Залучені фінансові ресурси – це кошти, що тимчасово використані в своїй діяльності у вигляді кредиторської заборгованості за товари, роботи і послуги та фінансових зобов'язань і бюджетних коштів. Позичені фінансові ресурси (кредити банків) використовують на